SPRAWOZDANIE

SZPITALA IZRAELITÓW

W KRAKOWIE

za czas od dnia 1. stycznia do 31. grudnia

1900 roku.

W KRAKOWIE,

NAKŁADEM RADY WYZNANIOWEJ GMINY IZRAELICKIEJ.

1901.

CZCIONKAMI DRUKARNI JÓZEFA FISCHERA W KRAKOWIE.

ODDZIAŁ CHORÓB WEWNĘTRZNYCH.

Krótki rys historyczny o powstaniu i rozwoju Szpitala Izraelitów.

Z przytuliska dla kilku kalek i chorych, ostateczną nędzą przyciśniętych, utrzymywanego od dawna przez bractwo religijne opiekujące się chorymi, zwane „Bikur Cholim“, a pozostawionego na łasce lichej jałmużny i prywatnego miłosierdzia, powstał szpital publiczny, obecny szpital Izraelitów w Krakowie. Z zapisków bł. p. Prof. Dr. Oettingera wyjmujemy następujące daty historyczne.

Szpital jako taki ze stałem wyposażeniem powstał w czasie utworzenia Rzeczypospolitej krakowskiej, która w r. 1817 wydała statut urządzający stosunki gminy Izraelickiej i oddała zakład wzmiankowany pod opiekę i zarząd Zboru Izraelickiego, który z funduszów gminy odkazał na utrzymanie szpitala, pewną roczną kwotę. W r. 1821 szpital przeniesiony do własnego zabudowania przy ul. Skawińskiej posiadał wówczas 30 łóżek. Większy jednak obszar należący do tego budynku parterowego dawał możność do dalszego rozwoju na przyszłość, przez wystawienie w miarę potrzeby i funduszów nowej odpowiedniej budowy na posiadanym obszernym gruncie.

Organizacyja szpitalów wolnego miasta Krakowa dokonana w r. 1839 wciągnęła też w swój zakres i tą instytucyję dobroczynną, która jak każda podobna, otrzymała oddzielną radę szczegółową ze senatorem na czele, a pod zwierzchniczym kierunkiem dyrekcyji szpitali ogólnej. Liczba łóżek wzrosła w tym czasie do 36, a w razie panujących chorób do 42 i wyżej. Zajmowano się też gorliwie myślą wystawienia nowego i dogodniejszego gmachu, lecz jej rychłemu urzeczywistnieniu stanął na przeszko-

dzie brak potrzebnych funduszów, a następnie wstrzymało jej wykonanie wcielenie Krakowa do Monarchii rakuskiej w r. 1846.

Skutkiem tej zmiany politycznej zwinięto dawniejszą odrębną organizacyję władz szpitalnych, a zatem i dyrekcyję ogólną i rady szczegółowe, a zakład o którym mowa, dostał się w r. 1854 pod naczelny zarząd magistratu, a wreszcie w r. 1869 pod autonomiczną władzę Zboru izraelickiego.

Śród tych przejść, potrzeba odpowiedniejszego i obszerniejszego pomieszczenia szpitala dawała się czuć coraz dotkliwiej, nie mogła jednak być zaspokojoną dla braku niezbędnych środków pieniężnych. Pierwszy krok ku zaradzeniu temu niedostatkowi poczyniła w r. 1855 za staraniem wielce zasłużonego ówczesnego lekarza ordynującego Dr. Oettingera, Gmina Izraelicka podpisawszy na ten cel udział w ogłoszonej wtedy pożyczce narodowej w kwocie 10.000 złr. Gdy początkowy ten zawiązek wzrósł w trójnasób ofiarami dobrowolnemi, można było w r. 1863 przystąpić do długo upragnionej budowy, a w r. 1866 przeniesiono chorych do nowego gmachu w którym szpital teraz się mieści.

Obecny budynek szpitalny wznosi się w ogrodzie, oddalony od muru ulicznego na metrów 18. Stoi on ze wszech stron wolny, powietrzem naokoło owiany, ma kształt podłużno prostokątny, z wysuniętemi po obu końcach krótkiemi skrzydłami i małym występem w środku. Boki dłuższe zwrócone są na południe i północ, krótsze na wschód i zachód. Długość wynosi 58·5 m., szerokość 28·25 m. Gmach rozłożony jest na trzy kondygnacye: 1) podziemie (souterrain), 2) wzniesione na kilka stopni poziemie, stanowiące rodzaj półpiętra i 3) piętro górne.

W podziemiu jasnem i przewiewnem z izbami i korytarzem we wszystkich rozmiarach przestronnemi, mieści się kuchnia, spiżarnia, pralnia, składy bielizny, tudzież mieszkanie stróża domu.

Na półpiętrzu jest izb 14, na piętrze 13. Chorzy mieszczą się w salach na półpiętrzu i piętrze. Wymiary największych wynoszą: długość 10·35 m., szerokość 6·25, wysokość 4·40. Mniejsze różnią się od nich tylko szerokością = 3·80 i 3·00. Na każdego chorego wypada przestrzeni w salach największych o 12 łóżkach $= 23{\cdot}7^3$, mniejszych o 8 łóżkach $= 21{\cdot}6^3$ a w najmniejszych o 5 łóżkach $= 22{\cdot}77^3$.

Szpital Izraelicki przez długi szereg lat zajmował tylko sale na półpiętrzu, które były przeznaczone do przyjęcia chorych

obojga płci z chorobami przeważnie wewnętrznemi, a po części i chirurgicznemi.

Reprezentacyja Zboru Izraelickiego w miarę zasobów pieniężnych zawsze dbała o stopniowy rozwój swej głównej instytucyji dobroczynnej, po usunięciu z piętra głównego swych kancelaryj gminnych i opróżnieniu w ten sposób trzech sai obszernych, oddała do dyspozycyji lekarzom specyjalistom ubikacyje kompletnie według wymogów nowoczesnych urządzone, i z niemałym kosztem w życie wprowadziła za staraniem tychże lekarzy i inne oddziały, tak że obecnie szpital składa się:

1) Z głównego oddziału dla chorób wewnętrznych o 44 łóżkach pozostającego pod kierunkiem Dr. Izydora Jurowicza i Dr. Arona Kirschnera.

2) Z oddziału o dziesięciu łóżkach dla chorób kobiecych pod kierunkiem Dr. Maksymiliana Kohna.

3) Z oddziału o dziesięciu łóżkach dla chorób chirurgicznych oraz sali operacyjnej z Dr. Wachtlem na czele.

4) Z oddziału dla chorób dzieci o ośmiu łóżkach z Dr. Janem Landauem na czele.

Oprócz tychże sal, umieszczono na tem piętrze zakład dla chorych nieuleczalnych o 10 łóżkach fundowany przez Reprezentacyję Zboru Izraelickiego na pamiątkę 50-tej rocznicy panowania Jego Ces. i król. Mości Franciszka Józefa I.

Nareszcie urządzono w r. 1899 pracownię chemiczno-bakterjologiczną pozostającą obecnie pod kierunkiem p. Dr. Blasberga, a w której odbywają się badania wszelkie drobnowidowe, tudzież rozbiory chemiczno-bakterjologiczne dla wszystkich oddziałów.

Kraków w Lutym 1901.

ODDZIAŁ CHORÓB WEWNĘTRZNYCH.

Wykaz chorych leczonych w szpitalu Izraelitów na oddziele chorób wewnętrznych

od 1. Stycznia do 31. Grudnia 1900 r.

	CHOROBY	Z dniem ostatnim 1899 pozostało: mężczyzn	kobiet	razem	W roku 1900 przyjęto: mężczyzn	kobiet	razem	Stan ogólny	opuściło Zakład wyleczonych: mężczyzn	kobiet	razem	w stanie polepsz.: mężczyzn	kobiet	razem	niewyleczonych: mężczyzn	kobiet	razem	zmarło: mężczyzn	kobiet	razem	Pozostaje na r. 1901: mężczyzn	kobiet	razem
Choroby ogólne i choroby krwi	Marasmus senilis	—	—	—	2	—	2	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—
	Anaemia	—	—	—	—	9	9	9	—	6	6	—	2	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—
	Rheumatismus	—	—	—	10	3	13	13	8	3	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
	Arthritis	4	—	4	13	12	25	29	17	9	26	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	1	1
	Typhus abdomin.	—	—	—	10	11	21	21	9	8	17	—	—	—	—	—	—	1	2	3	—	1	1
	Febris intermittens	1	—	1	11	12	23	24	11	11	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
	Influenza	—	—	—	8	8	16	16	7	8	15	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
	Morbus macul. Werlh.	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Diabetes mellitus	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nowotwory	Carcinoma ventr.	—	—	—	3	—	3	3	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	—	2	—	—	—
	Carcinoma intestin	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Carcinoma hepatis	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—
	Adenoma thoracis	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zatrucia	Alcoholismus chr.	—	—	—	2	—	2	2	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Choroby układu nerwowego	Haemorrh. cerebri	—	—	—	1	3	4	4	1	2	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Meningitis	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Paralysis	—	—	—	3	2	5	5	3	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Neurastenia	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Neuralgia cephalica	—	—	—	1	5	6	6	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Neuralgia supraorbit.	—	—	—	3	3	6	6	3	3	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Neuralgia intercost.	—	—	—	4	1	5	5	4	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Neuralgia ischadica	—	1	1	6	2	8	9	5	3	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Vertigo	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Epilepsia	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
	Melancholia	—	—	—	2	1	3	3	—	—	—	1	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Choroby oka	Paresis oculomotorii	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Dacryocystitis	—	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Choroby narządu oddechowego	Laryngitis	—	—	—	—	2	2	2	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Bronchitis	2	3	5	22	6	28	33	23	7	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3
	Emphysema pulm.	1	1	2	1	1	2	4	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Pleuritis	—	1	1	2	—	2	3	1	—	1	1	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—
	Pneumonia	2	3	5	14	6	20	25	8	2	10	2	3	5	—	—	—	6	4	10	—	—	—
	Do przeniesienia	11	9	20	125	91	216	236	106	71	180	10	10	20	3	4	7	11	6	17	6	6	12

	CHOROBY	Z dniem ostatnim 1899 pozostało: mężczyzn	kobiet	razem	W roku 1900 przyjęto: mężczyzn	kobiet	razem	Stan ogólny	opuściło Zakład wyleczonych: mężczyzn	kobiet	razem	w stanie polepsz.: mężczyzn	kobiet	razem	niewyleczonych: mężczyzn	kobiet	razem	zmarło: mężczyzn	kobiet	razem	Pozostaje na r. 1901: mężczyzn	kobiet	razem
	Z przeniesienia	11	9	20	125	91	216	236	106	74	180	10	10	20	3	4	7	11	6	17	6	6	12
Choroby płuc	Tuberc. pulmonum	—	2	2	26	11	37	39	21	5	26	1	—	1	—	—	—	4	6	10	—	2	2
	Pericarditis	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Choroby narządu krążenia	Endocarditis	—	2	2	6	22	28	30	4	16	20	—	1	1	—	1	1	2	5	7	—	1	1
	Insuff. valv. cordis	—	—	—	6	3	9	9	—	—	—	3	2	5	1	1	2	—	—	—	2	—	2
	Arteriosclerosis	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Varices	—	—	—	1	1	2	2	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Lymphangoitis	—	—	—	4	—	4	4	4	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Phlebitis	—	—	—	1	1	2	2	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Gangraena senilis	—	1	1	—	1	2	2	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Choroby narządu trawienia	Tonsillitis et Pharyng.	—	—	—	3	1	4	4	3	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Catarrhus ventr.	—	—	—	4	7	11	11	4	7	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Catarrhus intest.	—	—	—	6	7	13	13	6	4	10	—	1	1	—	—	—	—	2	2	—	—	—
	Dysenteria	—	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Peritonitis	—	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Icterus	-	—	—	2	1	3	3	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Hepatitis	—	—	—	1	2	3	3	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	2	—	—	—
	Cholelithiasis	-	—	—	—	2	2	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
	Perityphlitis	—	—	—	1	2	3	3	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
	Hernia operata	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Choroby narządu moczowego	Morbus Brightii	—	1	1	6	1	7	8	4	1	5	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Nephrolithiasis	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Urocystitis	1	—	1	5	—	5	6	3	—	3	1	—	1	—	—	—	2	—	2	—	—	—
	Phosphaturia	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Choroby kob.	Parametritis	—	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Choroby skóry	Erysipelas et Dermat.	1	—	1	3	4	7	8	3	3	6	1	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—
	Ekzema	—	—	—	2	1	3	3	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Ulcera	—	—	—	1	5	6	6	1	4	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
	Phlegmone	—	1	1	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Fractura	—	—	—	2	3	5	5	1	3	4	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
	Periostitis	—	—	—	4	—	4	4	4	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Contusio et Myalgia	—	—	—	10	10	20	20	10	9	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		1
	razem	13	16	29	223	180	403	432	180	136	316	20	20	40	4	6	10	21	23	44	12	10	22
				432													432						

Uwagi statystyczne.

Oddział chorób wewnętrznych posiada 50 łóżek.

Z liczby 432 leczonych w ciągu roku 1900, opuściło szpital wyleczonych: mężczyzn 180, kobiet 136; w stanie polepszenia: mężczyzn 20 i kobiet 20; niewyleczonych: mężczyzn 4, kobiet 6. Zmarło zaś: mężczyzn 21, kobiet 23, a pozostało na rok 1901 w leczeniu: mężczyzn 12, a kobiet 10, razem 22.

Ogólna liczba dni leczenia wszystkich chorych wynosiła 7.835, przeciętna więc ilość dni leczenia wynosi 18·14%.

Najwięcej chorych przyjęto do szpitala na oddział wewnętrzny w Styczniu: 46, najmniej w Czerwcu: 23; najwięcej chorych umarło w Maju: 8, najmniej w Grudniu: 1. Ogólny procent śmiertelności wynosił 10·18%.

Wysoką cyfrę śmiertelności tłómaczy ta okoliczność, że między 44-ma zmarłymi jest 10 gruźliczych czyli 22·72%, często w ostatnim okresie, a nierzadko w stanie prawie konającym do szpitala przywiezionych. Szczególnie zdarza się to u przybyłych z okolic Krakowa, zaniedbanych całemi miesiącami i bez wszelkiej opieki domowej i lekarskiej zostających; wszak zdarzył się jeden przypadek, że przywieziono bez wiedzy lekarza domowego chorą, która ledwie po ułożeniu jej w sali przyjęcia, życie zakończyła tak nagle, że nie można było zabrać się do jakiejkolwiek pomocy, nie mówiąc już o badaniu jakiem, i tylko przez lekarza domowego dowiedziano się o przyczynie śmierci.

Jak z tego wynika, choroby płuc w ogóle a szczególnie gruźlica, stanowią niestety i u nas jak zresztą wszędzie największy kontyngent chorych. Wszelkie zkądinąd tak gorąco zachwalane środki, zawiodły i u nas wszelkie oczekiwania.

Oddział chorób nieuleczalnych został otwarty w roku 1899. Przyjęto naówczas 5 mężczyzn i 4 kooiety, razem 9 osób. Z tych umarło w ciągu roku 1899 dwóch mężczyzn i jedna kobieta, dwie kobiety opuściły zakład za staraniem ich rodzin, a jedną wydalono, gdyż odzyskała władzę w odnodze dolnej uszkodzonej i mogła sama dobrze chodzić. Zostało zatem 31. Grudnia 1899 roku tylko trzech mężczyzn. W roku 1900 przyjęto 3 mężczyzn i 3 kobiety, razem z pozostałymi mężczyznami z r. 1899. 6 mężczyzn i 3 kobiety. Z tych umarło 4 mężczyzn w r. 1900, tak że 31 Grudnia 1900 r. zostało: 2 mężczyzn i 3 kobiety. Choroby, z powodu których chorzy wyżej wyliczeni przyjęci byli, są: zupełne porażenie odnóg dolnych (Paraplegia), połowicze porażenie (Hemiplegia), niedowład odnóg z częściowem porażeniem mowy, drżączka (Paralysis agitans), obecnie jeden mężczyzna i jedna kobieta i zesztywnienie stawów odnóg górnych i dolnych skutkiem przebytego gośćca wielostawowego (Arthritis deformans), obecnie jedna kobieta od 13 lat w tym stanie pozostająca.

Kraków w Lutym 1901.

Dr. A. Kirschner. *Dr. Izydor Jurowicz.*

[illegible] w roku 1890. [illegible]

[illegible]

Kraków, w Lipcu 1901.

Dr. [illegible] Dr. [illegible]

ODDZIAŁ DLA CHORÓB DZIECI

1900.

Oddział dla chorób dzieci.

(Otwarty dnia 6 września 1897 r.)

Przedkładając sprawozdanie za rok 1900, uważam sobie za obowiązek rzucić okiem wstecz na okres trzech lat istnienia oddziału dziecięcego (od dnia 6. września 1897 do dnia 31. grudnia 1900) tj. od dnia otwarcia oddziału a cyfry zebrane skłaniają mnie do uczynienia pewnych uwag ogólnych, podyktowanych jużto doświadczeniem w ciągu tego czasokresu nabytem, jużto wyniklych z poznania stosunków miejscowych, przedstawiających ze względu na szpitalnictwo w różnych miejscach odrębne warunki. Kiedy bowiem w pierwszym roku istnienia oddziału (1898) liczba chorych przychodnich (ambulantów) wynosiła **758** a chorych stałych liczyliśmy **49**, to w latach następnych (1899 i 1900) chorych przychodnich było **1170** względnie **1774** a liczba chorych stałych wynosiła **63** względnie **76**. Przeglądając cyfry te przedewszystkiem uderzyć musi stosunkowo nieznaczny przyrost chorych stałych w stosunku do znacznie wzrastającej liczby chorych przychodnich. A spowodowały to z jednej strony szczupłość miejsca i nieznaczna liczba łóżek — w pierwszych dwóch latach pięć łóżek, obecnie siedm — a z drugiej wyjątkowe położenie oddziału dziecięcego, zasługującego raczej na nazwę: sala dla chorób wewnętrznych i chirurgicznych oddziału dziecięcego; brak nam bowiem pomieszczenia dla najczęstszych i najgroźniejszych dla wieku dziecięcego chorób zakaźnych, tak, iż choroby wymagające odosobnienia, jak: płonica (szkarlatyna), błonica (dyfterya) i krup, odra, krztusiec i tp. są wykluczone od przyjmowania do stałego leczenia w naszym zakładzie. Również uderzyć musi wielka liczba dni choroby, gdyż przyjmowaliśmy do stałego leczenia

nietylko choroby ostre, lecz i chroniczne, uleczalne, wymagające troskliwej opieki i stałego leżenia w łóżku, któreto wymogi przez biedną ludność, z której się rekrutują nasi chorzy, a skazanej na zarobek z pracy rąk, zaspokojone być nie mogą. Prócz tego przyczynia się do powiększenia przeciętnego czasu pobytu w szpitalu naszym ta okoliczność, że przyjmowaliśmy dzieci z chorobami chirurgicznymi a nawet w zakres ortopedyi wchodzącymi a wymagającymi długotrwałego leczenia. Mimo atoli tych niekorzystnych warunków ponad 60% dzieci wyleczonych opuściło szpital a jeżeli odliczymy znaczny odsetek dzieci przywiezionych do szpitala w stanie konania a dodamy równocześnie liczbę dzieci, które opuściły oddział ze znacznem polepszeniem, dochodzimy wówczas do 90—95% wyników korzystnych.

Prace z oddziału dziecięcego ogłoszone drukiem:

1. **Jan Landau**: Przyczynek do chorób pęcherza moczowego u dzieci. Przegląd lekarski Nr. 21. 1897.
2. Tożsamo po niemiecku. Therapeutische Wochenschrift. Nr. 22. 1897.
3. **Jan Landau**: Beitrag zur Aetiologie der Cerebrallähmungen der Kinder. Therapeutische Wochenschrift Nr. 46. 1897.
4. Tożsamo po polsku: Przegląd lekarski Nr. 47. 1897.
5. **Jan Landau**: Somatose in der Kinderpraxis. Heilkunde. September 1898
6, **Jan Landau**: Tannoform in der Kinderpraxis. Klinisch-therapeutische Wochenschrift Nr. 40. 1898.
7. **Jan Landau**: Behandlung der Magen und Darmkrankheiten der Kinder mit Tannopin. Heilkunde Dezember 1898.
8 **Antoni Schudmak**: Cosaprin, ein neues Antipyreticum in der Kinderpraxis. Klinisch-therapeutische. Wochenschrift. Nr. 2. 1899.
9. **Jan Landau**: Mięsak jądra u dziecka, przerzut w mózgu i rdzeniu. Pamiętnik jubileuszowy dla prof. Korczyńskiego. Grudzień 1899.
10. Tożsamo po niemiecku: Klinisch-therapeutische Wochenschrift. Nr. 2. 1900.
11. **Jan Landau**: Notatki kazuistyczne: a) Przypadek tężca leczony surowicą przeciwtężcową. b) Zapalenie gruźlicze otrzewnej, wyleczone przez laparotomią. c) Choroba

Werlhoffa, leczona wstrzykiwaniem podskórnem żelatyny. Przegląd lekarski Nr. 36. 1900.

12. Tożsamo po niemiecku. Jahrbuch für Kinderheilkunde. T. 53 Zeszyt II.

Ruch chorych od dnia 1. stycznia 1900 — 31 grudnia 1900.

Chorych stałych 76; dziewcząt 36, chłopców 40.

Z Krakowa	63.	z Leżajska	2.
„ Podgórza	2.*	„ Mielca	1.
„ Białki	1.	„ Nowego Sącza	1.
„ Dąbrowy	1.	„ Nowego Targu	1.
„ Działoszyc	1.	„ Pilzna	1.
„ Frysztaku	1.	ze Strzyżowa	1.

Ogółem było dni choroby: 1759, przypada zatem na jedno dziecko dni choroby: 23, 15.

Wiek chorych stałych:

Do pierwszego roku życia 8.
Od końca 1-go roku — 4-go roku życia 20.
Od końca 4-go roku — 8-go roku życia 18.
Od końca 8-go roku — 16-go roku życia 30.

Opuściły oddział: wyleczone 45.
z polepszeniem 18
zmarło 9.
pozostało w leczeniu na rok 1901 chorych 4.

Chorych przychodnich 1744 a
liczba ordynacyi wynosiła 6296.

Rodzaj chorób chorych stałych:

I. *Choroby ogólne i choroby krwi:*

Marasmus infantilis (Atrophia) 1
Rhachitis 1
Morbus maculosus Werlhofii 1

---

*) Z wyjątkiem chorych z Krakowa wszyscy chorzy płacili za pobyt w szpitalu.

II. *Choroby zakaźne ostre:*

Typhus abdominalis 6
Erysipelas thoracis 1

III. *Zołzy i gruźlica:*

Scrophulosis 2
Meningitis basilaris 2
Tuberculosis pulmonum 3
Tuberculosis intestini 1

IV. *Pasorzyty:*

Taenia solium 1

V. *Uszkodzenia:*

Combustio secundi gradus 1

VI. *Choroby układu nerwowego:*

Tetania 1
Chorea minor 2
Hemichorea 1
Paralysis facialis sin 1
Idiotismus 1

VII. *Choroby ucha:*

Otitis media suppurativa dextra 5

VIII. *Choroby narządu oddechania:*

Pneumonia crouposa 3
Pleuropneumonia sinistra 1
Pleuritis exsudativa (Empyema) 5
Laryngospasmus 1

IX. *Choroby narządu krążenia:*

Pericarditis 1
Insufficientia mitralis 4

X. *Choroby narządu trawienia:*

Soor 1
Catarrhus ventriculi chronic. 1
Cholera infantum 4

Gastoenteritis chronica 1
Enteritis follicularis 3
Enterocatarrhus chronicus 1
Icterus catarrhalis 1
Prolapsus recti 2
Imperforatio ani 1
Peritonitis acuta 2
Peritonitis tuberculosa 1
Hernia obturatoria 1

XI *Choroby narządów moczowych:*

Nephritis chronica 1

XII. *Choroby skórne i syfilistyczne:*

Eczema capitis 7
Erythema exsudativum multiforme . . . 1
Favus 1
Lues acquisita 1
Angiokeratoma Mibelli 1

XIII. *Choroby kości i stawów:*

Spina ventosa 1
Osteomyelitis chronica cruris 1
Spondylitis 1
Abscessus frigidus 1
Contractura genus post gonitidem 1
Tuberculosis pedis 2
Tuberculosis genus 1
Pedes vari 1
Bursitis bursae praehyoideae 1

XIV. *Choroby mięśni:*

Psoitis 1

Spis operacyj wykonanych w roku 1900 na chorych stałych oddziału dziecięcego przez p. Dra Z. Wachtla.

Thoracotomia (operacya Empyema thoracis)	1
Punctio w przebiegu Pleuritis exsudativ .	2
Contractura genus sin. post gonitidem (Extensio)	1
Otitis media i caries processus mastoidei	5
Prolapsus recti (Pacquelin)	1
Imperforatio ani (Sztuczny otwór)	1
Tuberculosis pedis	2
Tuberculosis genus (Bier)	1
Tuberculosis peritonei (Laparotomia) . .	1
Spina ventosa	1
Spondylitis dorsalis	1
Abscessus frigidus ad nates	1

Dr. Jan Landau.

ODDZIAŁ CHIRURGICZNY

1900.

Ruch chorych od 1 stycznia 1900 do 31. grudnia 1900 na oddziele chirurgicznym.

Chorych stałych	104
Kobiet	38
Mężczyzn	66

Ogółem było dni choroby 1376, przypada zatem na jednego chorego 13 dni.

Opuściło oddział:

wyleczonych	93
z polepszeniem	3
przeniesiono	1
niewyleczonych	1
zmarło	3
pozostało w leczeniu	3

Rodzaj chorób stałych oddziału chirurgicznego.

Lymphadenitis (Lymphoma)	3
Fistulae	10
Caries ossis parietalis	1
Carbunculus faciei	1
Neoplasmata	11
Phlegmone	3
Fracturae ossium	2
Cholelithiasis	1
Mastitis	1
Arthritis tuberculosa	13
Struma	3
Herniae liberae	12

Herniae incarceratae	5
Peritonitis universalis	2
Ileus	5
Abscessus hepatis	2
Appendicitis	5
Abscessus paranephriticus	1
Abscessus periproctiticus	1
Haemorrhoides	18
Fissura ani	2
Varicocele	1
Ruptura urethrae	2
Corpus alienum	1
Phlebitis femoris	2
Caries processus mastoidei	5

Operacyj wykonano na chorych stałych w r. 1900 ogółem 99.

Spis operacyj:

Cholecystotomia	1
Incisio, Discissio, Excochleatio	11
Operatio fistularum	10
Divulsio manualis fissurae	1
Operatio haemorrhoidum	17
Trepanatio cranii	1
Operatio strumae	3
Usunięcie nowotworów	7
Operatio varicokelis	1
Operatio ilei (Laparotomia)	5
Operatio radicalis herniae liberae (2 artificiales)	12
Operatio herniae incarceratae	5
Extractio corporis alieni	1
Opatrunek extenzyjny Volkmanna	2
Exstirpatio uteri totius per vaginam	1
Operatio appendicitidis	5
Exstirpatio glaudularum lymphaticarum	1
Antroatticotomia	5
Injectio jodoformic. - glycerino (arthritis tbc.)	13

Ambulatoryum oddziału chirurg. 1900.

Chorych ambulantów 2369

Rodzaj chorób ambulatoryum:

Vulnera et excoriationes	183
Contusio et distorsio	75
Neoplasmata	90
Atheroma	14
Osteomyelitis, caries ossium	31
Fracturae ossium	18
Abscessus, panaritium, phlegmone . . .	274
Faux lupina	1
Dacryocystitis	1
Chalazeon	2
Furunculosis, Carbunculus	77
Empyema antri Highmori	5
Otitis externa	6
Otitis media	11
Rhinitis	18
Epistaxis	3
Ankyloglossa	9
Ząb fałszywie rosnący	10
Caries dentis	486
Hypertrophia tonsillarum	9
Gingivitis	18
Parotitis	3
Laryngitis	6
Stomatitis	2
Glossitis	3
Tonsillitis, Angina, Pharyngitis	18
Struma	8
Periostitis	76
Fistulae	33
Corpus alienum	26
Combustio	26
Congelatio, Perniones	9
Contractura, Ankylosis	13
Lymphangoitis	3

Lymphadenitis, Lymphomata	36
Tuberculosis cutis	3
Scrophulosis	15
Rhachitis	11
Myalgia et Rheumatismus muscularis	33
Arthritis	6
Arthritis traumatica	4
Arthritis rheumatica	19
Arthritis tuberculosa	41
Lupus	2
Luxationes articulationum	17
Tuberculosis multiplex	6
Phlebitis	6
Erysipelas	4
Gangraena senilis	2
Herniae liberae	36
Herniae incarceratae	3
Peritonitis universalis	5
Appendicitis	3
Omphalitis	3
Tbc. coli	1
Ileus	1
Prolapsus recti	4
Haemorohoides	43
Fissura ani	6
Atresia ani	1
Mastitis	18
Empyema thoracis	4
Unguis incarnatus	32
Paronychia	12
Digitus hypernumerarius	2
Spondylitis	11
Coxitis	3
Varices	18
Ulcera varicosa cruris	45
Concretio labiorum vulvae	1
Cystitis	2
Cryptorchismus	4
Psoitis	2

Tuberculosis testis	1
Hypertrophia prostatae	4
Strictura urethrae	2
Hydrokele	10
Epidydimitis	2
Hypospadia	2
Varikokele	2
Scoliosis-kyphosis	9
Pes planus	11
Pes equinovarus	5
Hygroma praepatellare	1
Pes varus	3
Haemophilia	3

Operacye w ambulatoryum r. 1900.

Incisio, Expressio, Discissio, Extractiones dentium, Excochleatio, Suturae, Deligationes gypseae	610
Usunięcie nowotworów	25
Extractio corporis alieni	19
Extractio unguis	26
Tonsillotomia	4
Estractio phalangis	2
Otwarcie antri Highmori	1
Cauterisatio cum Paquelin	5
Tenotomia tendinis Achillei	2
Divulsio ani (fissura)	1
Punctio	9
Injectiones (emuls. jodof. glyc. vel trae jodi)	9
Zrobienie sztucznego anus	1
Odprowadzenie luxacyj	3
Gorset gipsowy	4
Deligatio modo Haidenhain	5

Operacyj wykonano na chorych ambulatoryjnych **726**.

Dr. Zygmunt Wachtel.

ODDZIAŁ GINEKOLOGICZNY

1900.

Ruch chorych od 1. stycznia 1900 do 31. grudnia 1900.

Chorych stałych 65

Ogółem było dni choroby 1141 przypada zatem na jedną chorą 18 dni.

Opuściło oddział:

wyleczonych 47
z polepszeniem 11
nieuleczona (na własne żądanie) 1
pozostało w leczeniu na rok 1901 chorych 6

Rodzaj chorób chorych stałych:

Cystitis 2
Cystokele 1
Hydronephrosis 1
Ruptura perinei inveterata 4
Inversio et prolapsus vaginae 9
Vaginitis gangraenosa 1
Vaginismus 2
Fistula vesico vaginalis 3
Fistula recto-vaginnalis 1
Proclinatio et Reclinatio uteri 11
Ante et Retroflexio uteri 10
Descensus es Prolapsus uteri 9
Ectropium uteri 5
Stenosis uteri 11
Erosiones et exulcerationes cervicis uteri 2
Hyperplasia uteri 7

Metritis et Endometritis	9
Perimetritis	5
Haematoma periuterinum	1
Peritonitis	3
Uterus gracilis	1
Polypus uteri	3
Placenta residua post abortum	9

Operacye wykonane na chorych stałych oddz. gin. w r. 1900.

Colporraphia anterior	7
Colporraphia posterior ex perineoplastica	6
Paquelinisatio	3
Operatio fistularum	4
Scarificatio	1
Ablatio polypi	3
Discissio modo Sims	11
Operatio Emmeti	2
Excochleatio uteri	13
Laparotomia	1

Ambulatoryum ginekologiczne w r. 1900.

Liczba chorych przychodnich	481

Rodzaj chorób w ambulatoryum:

Caruncula urethrae	4
Cystitis et Cystokele	12
Bartholinitis, Inflammatio et exulceratio genitalium externorum	13
Pruritus vulvae	2
Ruptura perinei inveterata	12
Incontinentia urinae	4
Inversio et prolapsus vaginae	51
Exulcerationes vaginae	1
Inflammatio vaginae (Colpitis)	12
Pessarium incarnatum	3
Vaginismus	3
Neoplasma vaginae	1
Vagina septa	1
Fistula vesico vaginalis	1

Proclinatio et reclinatio uteri	104
Ante et Retroflexio uteri	61
Descensus et prolapsus uteri	40
Ectropium (inversio) uteri	16
Stenosis uteri	43
Neoplasma (carcinoma) uteri	3
Erosiones et exulcerationes cervicis uteri	49
Hypertrophia (Hyperplasia) uteri . . .	5
Metritis et Endometritis	146
Endometritis hyperplastica	8
Perimetritis et Phlegmone periuterina .	14
Fibromyomata uteri	9
Amenorrhoea	11
Dysmenorrhoea	3
Menorrhagia	3
Atrophia uteri (Uterus parvus, gracilis)	29
Graviditas	51
Hyperemesis gravidarum	2
Polypus uteri	12
Placenta residua post abortum	8
Retroflexio uteri gravidi incarcerata .	1
Descensus ovarii	6
Oophoritis et Perioophoritis	2
Cystovarium	2
Tumor ovarii vel adnexorum	3
Salpingitis et Perisalpingitis	1
Abortus in tractu	4
Parametritis	12
Haematokele retrouterina	1
Subinvolutio uteri	6
Defectus ovariorum completus	1
Defectus vaginae completus	1
Uterus bipartitus	1
Concretio labiornm uteri	1
Craurosis vulvae	1
Mastodynia	1
Sterilitas	4
Climax	4

Spis operacyj ambulatoryum gin. 1900.

Ablatio carunculae urethrae	1
Discissio haematomatis vulvae	1
Paquelinisatio hymenis (Vulvae)	2
Paquelinisatio septi vaginae	1
Paquelinisatio labiorum concretorum uteri	1
Paquelinisatio portionis vaginal.	2
Założono Pessarium	48
Ablatio polypi	5
Scarificatio	2
Discissio modo Sims	18

PRACOWNIA BAKTERYOLOGICZNO-CHEMICZNA

1900.

Pracownia mikroskopowo-chemiczna otwartą została w marcu r. 1899, a zadaniem jej są badania pomocnicze mikroskopowo-bakteryologiczne i chemiczne uskuteczniane w celach rozpoznawczych. Mikroskop Reicherta z ruchomym stolikiem i immersyą, termostat, centryfuga, hemoglobinometr Fleischla i Gowersa, aparat Thoma-Zeissa do liczenia ciałek krwi, pompa żołądkowa, suszarka, biurety, albuminimetry, sakcharymetry, barwiki, odczynniki etc. stanowią integralną część inwentarza pracowni. Wszystkie badania są szczegółowo protokołowane. Pracownia prócz badań szpitalnych uskutecznia też badania z polecenia lekarzy poza szpitalem stojących.

W roku 1900 uskuteczniono badań ogółem 501.

Badań moczu . .	374
innych badań mikroskopowo-chemicz.	127

z tych:

Treść żołądka . . .	48	razy
Wydzielina cewki moczowej . . .	21	„
Plwociny	15	„
Krew (łącznie z próbą Widala) .	13	„
Skrobanka macicy	6	„
Stolce	5	„
Włosy	5	„
Wydzielina pochwy	4	„
Ropa	3	„
Płyn aspirowany	3	„
Nasienie	1	„
Kamień	1	„
Nowotwór	1	„
Mleko	1	„

Dr Maksymilian Blassberg.